

Βρυξέλλες, 3 Οκτωβρίου 2022
(OR. en)

12990/22

SOC 531
EMPL 364
ECOFIN 939
EDUC 331

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΗΜΕΙΟΥ «I/A»

Αποστολέας:	Επιτροπή Απασχόλησης
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων (1ο Τμήμα) / Συμβούλιο
Θέμα:	Κύρια μηνύματα της Επιτροπής Απασχόλησης βάσει της ετήσιας έκθεσης επιδόσεων απασχόλησης και του δείκτη επιδόσεων απασχόλησης — Προσυπογραφή

Επισυνάπτονται για τις αντιπροσωπίες τα κύρια μηνύματα της Επιτροπής Απασχόλησης (EMCO) βάσει της ετήσιας έκθεσης επιδόσεων απασχόλησης (AEPR) και του δείκτη επιδόσεων απασχόλησης (EPM), ώστε να τα προσυπογράψει το Συμβούλιο στις 17 Οκτωβρίου 2022.

Το πλήρες κείμενο της AEPR περιέχεται στο έγγραφο: 12990/22 ADD 1.

Ο EPM περιέχεται στο έγγραφο: 12990/22 ADD 2.

Βασικές προκλήσεις στον τομέα της απασχόλησης: Κύρια μηνύματα της Επιτροπής Απασχόλησης (EMCO) βάσει της ετήσιας έκθεσης επιδόσεων απασχόλησης και του δείκτη επιδόσεων απασχόλησης για το 2022

1. Σύμφωνα με την εντολή της κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 150 της ΣΛΕΕ, η Επιτροπή Απασχόλησης συνέταξε για το Συμβούλιο ετήσια επισκόπηση της κατάστασης της απασχόλησης στην ΕΕ. Η επισκόπηση βασίζεται στον δείκτη επιδόσεων απασχόλησης (EPM¹) για το 2022, ο οποίος αναπτύχθηκε για την παρακολούθηση της προόδου που σημειώνεται ως προς την επίτευξη των στόχων και τον εντοπισμό βασικών προκλήσεων στον τομέα της απασχόλησης και ικανοποιητικών αποτελεσμάτων στην αγορά εργασίας σε ολόκληρη την ΕΕ και σε κάθε κράτος μέλος.
2. Ο EPM του 2022 ενσωματώνει για πρώτη φορά τους πρωταρχικούς στόχους της ΕΕ για το 2030 σχετικά με την απασχόληση και την εκπαίδευση ενηλίκων, τους οποίους πρότεινε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και επικρότησαν οι ηγέτες της ΕΕ κατά την κοινωνική σύνοδο κορυφής του Πόρτο τον Μάιο του 2021 και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου του 2021, καθώς και τους σχετικούς εθνικούς στόχους που έθεσαν τα κράτη μέλη, κατόπιν συζητήσεων με τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και παρουσιάστηκαν στο Συμβούλιο EPSCO του Ιουνίου του 2022. Λόγω της συμπερίληψης των στόχων για το 2030 και της αναθεωρημένης δέσμης πρωταρχικών δεικτών του κοινωνικού πίνακα αποτελεσμάτων, που προσυπέγραψε το Συμβούλιο EPSCO τον Ιούνιο του 2021, απαιτήθηκαν ορισμένες προσαρμογές στην έκδοση του EPM για το 2022².
3. Η EMCO και η ομάδα δεικτών της EMCO θα συνεχίσουν να μελετούν τα εργαλεία παρακολούθησής τους, σύμφωνα με την έκκληση που απηύθυνε το Συμβούλιο EPSCO τον Μάρτιο του 2022³ στην Επιτροπή Απασχόλησης και στην Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας (ΕΚΠ) να συνεχίσουν τις εργασίες τους για την ανάπτυξη πλαισίων παρακολούθησης και συγκριτικής αξιολόγησης, καθώς και για την περαιτέρω ευθυγράμμιση των υφιστάμενων εργαλείων παρακολούθησης.

¹ Ο EPM στηρίζεται στα πορίσματα του πλαισίου κοινής αξιολόγησης (JAF). Το JAF είναι ένα σύστημα αξιολόγησης βάσει δεικτών που διαμορφώθηκε από κοινού από την Επιτροπή Απασχόλησης, την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας (ΕΚΠ) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και καλύπτει γενικούς και ειδικούς τομείς πολιτικής βάσει των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση, με στόχο να εντοπίζονται άμεσα βασικές προκλήσεις στον τομέα της απασχόλησης και ικανοποιητικά αποτελέσματα στην αγορά εργασίας στους εν λόγω τομείς και να υποστηρίζονται τα κράτη μέλη στον καθορισμό των προτεραιοτήτων τους.

² Εκτός από τη μεταβολή από τους πρωταρχικούς και τους εθνικούς στόχους για το 2020 στους αντίστοιχους για το 2030, η κύρια αλλαγή στον φετινό EPM είναι η προσθήκη του ποσοστού ΕΕΑΚ της ηλικιακής ομάδας 15-29 ετών, σύμφωνα με τους πρωταρχικούς δείκτες του κοινωνικού πίνακα αποτελεσμάτων και τις ενισχυμένες εγγυήσεις για τη νεολαία.

³ Βλ. έγγραφο του Συμβουλίου 6933/22.

4. Τα κύρια πορίσματα του EPM για το 2022 συνοψίζονται στην ετήσια έκθεση επιδόσεων απασχόλησης (AEPR) για το 2022 και συμπληρώνουν τα συμπεράσματα της πολυμερούς εποπτείας της Επιτροπής Απασχόλησης σχετικά με την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα (ΣΑΧ) του Συμβουλίου και άλλων συστάσεων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.
5. Οι αγορές εργασίας, ιδίως σε ορισμένα κράτη μέλη, επλήγησαν το 2020 λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού και των μέτρων που απαιτήθηκαν για τον περιορισμό της. Ωστόσο, ο αντίκτυπος της κρίσης που προκάλεσε η COVID-19 στην αγορά εργασίας αμβλύθηκε χάρη στην ανάληψη άμεσης και αποφασιστικής δράσης πολιτικής σε επίπεδο κρατών μελών και ΕΕ. Τα πορίσματα του EPM για το 2022 δείχνουν ότι η οικονομική ανάκαμψη από την κρίση που προκάλεσε COVID-19 έγινε ιδιαίτερα αισθητή στην αγορά εργασίας το 2021. Τόσο ο αριθμός απασχολούμενων στην ΕΕ όσο και οι συνολικές ώρες εργασίας ανέκαμψαν σημαντικά κατά τη διάρκεια του έτους.
6. Το ποσοστό απασχόλησης στην ΕΕ για τα άτομα ηλικίας 20-64 ετών επανήλθε στην ανοδική του τάση το 2021 και σταθεροποιήθηκε πάνω από το προ COVID επίπεδο στο 73,1 %, από 71,7 % το 2020 και 72,7 % το 2019. Σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη το ποσοστό απασχόλησης (20-64) σημείωσε βελτίωση το 2021 σε σύγκριση με το 2020. Επιπλέον, το 2021, σε 16 από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, το ποσοστό απασχόλησης (20-64) έφτασε ή υπερέβη το προ της πανδημίας επίπεδο που είχε καταγραφεί το 2019.
7. Μετά από μείωση κατά 0,9 εκατοστιαίες μονάδες (σε ετήσια βάση) το 2020, το ποσοστό συμμετοχής της ηλικιακής ομάδας 15-64 ετών στην αγορά εργασίας στην ΕΕ των 27 παρουσίασε αύξηση το 2021 σε 73,6 %, έναντι 72,3 % το 2020, κυρίως λόγω της συμμετοχής των γυναικών και της ηλικιακής ομάδας 55-64 ετών στην αγορά εργασίας. Ωστόσο, το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών (ηλικίας 15-64 ετών) στην αγορά εργασίας παρέμεινε σχεδόν κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από εκείνο των ανδρών της ίδιας ηλικιακής ομάδας.
8. Το ποσοστό ανεργίας (για τα άτομα ηλικίας 15-74 ετών) μειώθηκε κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες στην ΕΕ το 2021 σε 7 %. Επιπλέον, το ποσοστό ανεργίας στην ΕΕ για την ηλικιακή ομάδα 15-24 ετών μειώθηκε κατά 1 ποσοστιαία μονάδα το 2021 σε 16,6 % (ωστόσο παραμένει πάνω από το επίπεδο του 2019 κατά 1 εκατοστιαία μονάδα). Η κρίση λόγω της COVID-19 έχει επηρεάσει συγκριτικά πιο έντονα τους νέους, μεταξύ άλλων επειδή υπερεκπροσωπούνται στην προσωρινή απασχόληση, η οποία έχει πληγεί ιδιαίτερα. Το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 15-29 ετών που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (EEAK) κατέγραψε μείωση κατά 0,9 εκατοστιαίες μονάδες στην ΕΕ το 2021 σε 13,1 % από 14 % το 2020 και 12,9 % το 2019.

9. Σύμφωνα με τις θερινές ενδιάμεσες οικονομικές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2022, που δημοσιεύθηκαν τον Ιούλιο, το πραγματικό ΑΕΠ στην ΕΕ θα αυξηθεί κατά 2,7 % το 2022 και κατά 1,5 % το 2023. Το ποσοστό αυτό είναι μικρότερο από το αναμενόμενο στις εαρινές προβλέψεις του 2022, που δημοσιεύθηκαν τον Μάιο, ενώ οι κίνδυνοι για την οικονομική δραστηριότητα και τον πληθωρισμό εξαρτώνται από την εξέλιξη του πολέμου στην Ουκρανία και ιδίως από τις επιπτώσεις του στον εφοδιασμό της Ευρώπης με φυσικό αέριο. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις, η απασχόληση στην ΕΕ προβλέπεται να αυξηθεί κατά 1,2 % φέτος και κατά 0,7 % το 2023, ενώ τα ποσοστά ανεργίας προβλέπεται να μειωθούν περαιτέρω, σε 6,7 % φέτος και 6,5 % το 2023 στην ΕΕ. Τα αριθμητικά στοιχεία για την απασχόληση κατά το πρώτο τρίμηνο του 2022 είναι πολύ θετικά, αλλά δεν αντικατοπτρίζουν (πλήρως) τον αντίκτυπο του πολέμου στην Ουκρανία. Επιπλέον, τα άτομα που προσπαθούν να ξεφύγουν από τον πόλεμο και φθάνουν στην ΕΕ αναμένεται να εισέλθουν στην αγορά εργασίας μόνο σταδιακά, ενώ τα απτά αποτελέσματα θα φανούν μόλις από το επόμενο έτος.
10. Στις 4 Μαρτίου 2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την ανακοίνωσή της σχετικά με το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, στην οποία περιγράφονται συγκεκριμένες δράσεις για περαιτέρω εφαρμογή των αρχών του πυλώνα μέσω κοινής προσπάθειας των κρατών μελών και της ΕΕ σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους. Το σχέδιο δράσης πρότεινε, μεταξύ άλλων, τρεις πρωταρχικούς στόχους της ΕΕ για την απασχόληση, την εκπαίδευση ενηλίκων και τη μείωση της φτώχειας που πρέπει να επιτευχθούν έως το τέλος του 2030: τουλάχιστον το 78% του πληθυσμού ηλικίας 20 έως 64 ετών θα πρέπει να εργάζεται· τουλάχιστον το 60 % όλων των ενηλίκων (ηλικίας 25 έως 64 ετών) θα πρέπει να συμμετέχει σε δραστηριότητες μάθησης και κατάρτισης κάθε χρόνο· ο αριθμός των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού θα πρέπει να μειωθεί κατά τουλάχιστον 15 εκατομμύρια (σε σύγκριση με το 2019).
11. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάλεσε επίσης τα κράτη μέλη να καθορίσουν τους δικούς τους εθνικούς στόχους για την απασχόληση, την εκπαίδευση ενηλίκων και τη μείωση της φτώχειας, ώστε να χαράξουν τις στρατηγικές πολιτικής τους και να συμβάλουν στην κοινή προσπάθεια. Έως τον Ιούνιο του 2022, όλα τα κράτη μέλη είχαν προσδιορίσει και υποβάλει εθνικούς στόχους στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μετά από διμερείς συζητήσεις με τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και δύο πολυμερείς συζητήσεις στο πλαίσιο της EMCO-EKΠ κατά τους προηγούμενους μήνες. Οι εν λόγω εθνικοί στόχοι παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν από τους υπουργούς EPSCO κατά τη σύνοδο του Ιουνίου του 2022.

12. Οι εθνικοί στόχοι για το ποσοστό απασχόλησης που προτείνονται από τα κράτη μέλη τείνουν να παρουσιάζουν συνολικά πολύ καλό επίπεδο φιλοδοξίας. Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν θέσει στόχους ίσους ή ανώτερους από τον πρωταρχικό στόχο της ΕΕ για 78 % έως το 2030 και, με βάση τους υποβληθέντες στόχους, η επίτευξη του πρωταρχικού στόχου της ΕΕ για το 2030 για την απασχόληση είναι εφικτή (ο σταθμισμένος μέσος όρος των εθνικών στόχων ανέρχεται σε 78,5 %). Κατά μέσο όρο, τα κράτη μέλη με χαμηλά αρχικά ποσοστά απασχόλησης θέτουν πιο φιλόδοξους στόχους, λαμβανομένης υπόψη της θέσης εκκίνησής τους, κάτι που είναι σημαντικό για τη διασφάλιση της σύγκλισης προς τα πάνω κατά την επόμενη δεκαετία. Το ποσοστό απασχόλησης το 2021 ήταν ήδη υψηλότερο από τον πρωταρχικό στόχο της ΕΕ για 78 % σε 8 κράτη μέλη.
13. Τα περισσότερα κράτη μέλη επιδεικνύουν υψηλά επίπεδα φιλοδοξίας όσον αφορά τους εθνικούς τους στόχους για την αύξηση της συμμετοχής στην εκπαίδευση ενηλίκων, αντικατοπτρίζοντας τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που προκύπτουν από την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Αυτό συμβαίνει ιδίως με πολλές χώρες που ξεκινούν από χαμηλότερα επίπεδα, στηρίζοντας έτσι τη σύγκλιση προς τα πάνω στην Ένωση. Είναι σημαντικό ότι οι τελευταίες τιμές των δεικτών σχετικά με τη συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση κατά τους παρελθόντες 12 μήνες, όπως προέκυψαν από ειδική έρευνα για την εκπαίδευση ενηλίκων, είναι διαθέσιμες για το 2016. Μετά τη μετάβαση στην έρευνα εργατικού δυναμικού της ΕΕ ως νέα πηγή δεδομένων το 2022, νέες τιμές θα είναι διαθέσιμες το 2023. Για τον λόγο αυτό, ορισμένα κράτη μέλη επέλεξαν μια προσεκτική προσέγγιση κατά τον καθορισμό των εθνικών τους στόχων. Από τη συγκέντρωση των υποβληθέντων εθνικών στόχων (με χρήση συντελεστών στάθμισης πληθυσμού) προκύπτει σχετικά μικρή υστέρηση περίπου 2,4 εκατοστιαίων μονάδων σε σχέση με τον στόχο που φιλοδοξεί η ΕΕ να επιτύχει έως το 2030 (57,6 % έναντι 60 %).

14. Όσον αφορά τις θεματικές προτεραιότητες για τα κράτη μέλη, από την ανάγνωση του EPM του 2022 προκύπτουν ορισμένες βασικές προκλήσεις στον τομέα της απασχόλησης (KEC). Στον τομέα των δεξιοτήτων και της διά βίου μάθησης, αυτές συνδέονται κυρίως με τις αναντιστοιχίες δεξιοτήτων και τη χαμηλή συμμετοχή στην κατάρτιση. Όσον αφορά τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, τα κύρια ζητήματα είναι η εξάρτηση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων από το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο και το χαμηλό επίπεδο σε βασικές δεξιότητες. Προκλήσεις εντοπίζονται και στον τομέα της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων για συγκεκριμένες ομάδες. Ορισμένες χώρες παρουσιάζουν προκλήσεις που σχετίζονται με τη λειτουργία των παροχών ανεργίας και/ή τον αντίκτυπο των συστημάτων φορολογίας και παροχών στη συμμετοχή στην αγορά εργασίας (π.χ. παγίδες χαμηλών μισθών, παγίδες ανεργίας). Στον τομέα της ισότητας των φύλων, βασική ανησυχία αποτελεί η διατήρηση του χάσματος μεταξύ των φύλων όσον αφορά την απασχόληση, ενώ στον τομέα της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής η παροχή και η αξιοποίηση δομών φροντίδας και ο αντίκτυπος της ιδιότητας του γονέα στη συμμετοχή στην αγορά εργασίας αποτελούν βασικά ζητήματα. Ο κατακερματισμός της αγοράς εργασίας εξακολουθεί επίσης να αποτελεί πηγή ανησυχίας για ορισμένα κράτη μέλη, ενώ εντοπίζονται περαιτέρω προκλήσεις στον τομέα των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας (ΕΠΑΕ) και στη λειτουργία των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης (ΔΥΑ).
15. Η ανάλυση προσδιορίζει επίσης τις κοινές «τάσεις προς παρακολούθηση» και τις «πρόσφατες θετικές τάσεις» της ΕΕ. Ειδικότερα, ο EPM επισημαίνει ορισμένες θετικές εξελίξεις για την περίοδο 2020-2021: αύξηση της συνολικής απασχόλησης σε 18 κράτη μέλη· αύξηση του ποσοστού απασχόλησης των ατόμων ηλικίας 20-64 ετών σε 21 χώρες· αύξηση του ποσοστού ενηλίκων στη μέση ή ανώτερη εκπαίδευση σε 17 κράτη μέλη· αύξηση του ποσοστού ολοκλήρωσης τριτοβάθμιας ή ισοδύναμης εκπαίδευσης σε 13 χώρες· αύξηση της συμμετοχής στη διά βίου μάθηση (ποσοστό του ενήλικου πληθυσμού ηλικίας 25-64 ετών που συμμετείχε στην εκπαίδευση και την κατάρτιση κατά τις τελευταίες 4 εβδομάδες) σε 22 χώρες. Ορισμένες από αυτές τις ετήσιες τάσεις επιβεβαιώνονται από την ανάλυση των πιο μακροπρόθεσμων εξελίξεων σε διάστημα τριών ετών.
16. Ωστόσο, ο EPM εντοπίζει επίσης ορισμένες αρνητικές τάσεις για την περίοδο 2020-2021: αύξηση της αεργίας και της μερικής απασχόλησης λόγω προσωπικών και οικογενειακών ευθυνών σε 13 κράτη μέλη· αύξηση του ποσοστού των ανέργων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας σε 11 χώρες και αύξηση του ποσοστού των νέων ΕΕΑΚ ηλικίας 15-24 ετών σε 11 χώρες.

17. Η EMCO υπενθυμίζει ότι η οριζόντια γνωμοδότησή της σχετικά με τον κύκλο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2022 για το Συμβούλιο EPSCO του Ιουνίου του 2022 σημείωσε ότι η δημοσίευση της εαρινής δέσμης του 2022, η οποία εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 23 Μαΐου, αποτελεί ευπρόσδεκτη επιστροφή σε ένα ολοκληρωμένο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, συμπεριλαμβανομένων των εκθέσεων ανά χώρα και των μη δημοσιονομικών συστάσεων ανά χώρα προς τα κράτη μέλη. Ωστόσο, ο αριθμός των ΣΑΧ στους τομείς αρμοδιότητας του Συμβουλίου EPSCO, για παράδειγμα εκείνων που αφορούν τις προκλήσεις στον τομέα της απασχόλησης, είναι πιο περιορισμένος από ό,τι σε προηγούμενους κύκλους του Εξαμήνου. Η EMCO αναγνωρίζει ότι αυτό αντικατοπτρίζει τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΑ) που καταρτίστηκαν στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ).
18. Στον τομέα της απασχόλησης, η εαρινή δέσμη μέτρων περιελάμβανε 7 ΣΑΧ για την εκπαίδευση και τις δεξιότητες, οι οποίες είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την αντιμετώπιση των ελλείψεων και των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων και για τη διασφάλιση βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στο πλαίσιο μετά την πανδημία COVID και υπό το πρίσμα της ανάγκης να εξασφαλιστεί «δίκαιη» πράσινη και ψηφιακή μετάβαση. Δόθηκε επίσης προσοχή στη δικαιοσύνη στη φορολογία (5 ΣΑΧ), με την οποία μπορεί να στηριχθεί ένα πιο βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς και να μειωθούν τα αντικίνητρα για εργασία, και στην ένταξη και τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω της ενίσχυσης της ισότητας των φύλων (3 ΣΑΧ) και της συνέχισης της ένταξης των πλέον ευάλωτων ομάδων (3 ΣΑΧ), καθώς και στην αντιμετώπιση του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας (2 ΣΑΧ). Προτάθηκαν επίσης δύο ΣΑΧ για τη βελτίωση του αποτελεσματικού κοινωνικού διαλόγου μέσω της πιο ενεργού συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στη χάραξη πολιτικής, ενώ δεν προτάθηκαν ειδικές συστάσεις για την απασχόληση των νέων ή τους μισθούς και τη διαμόρφωση των μισθών. Επιπλέον, η εαρινή δέσμη μέτρων περιελάμβανε οριζόντιες αναφορές στην ανάγκη αντιμετώπισης των άμεσων αναγκών των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία, με αναφορά στην οδηγία περί προσωρινής προστασίας, η οποία ενεργοποιήθηκε τον Μάρτιο του 2022. Το Συμβούλιο EPSCO ενέκρινε τον Ιούνιο του 2022 τις πτυχές των ΣΑΧ που αφορούν την απασχόληση και την κοινωνική πολιτική. Οι ΣΑΧ του 2022 εκδόθηκαν από το Συμβούλιο τον Ιούλιο του 2022.
19. Οι πρόσφατες εργασίες πολυμερούς εποπτείας της EMCO δείχνουν ότι τα κράτη μέλη έχουν πραγματοποιήσει μεταρρυθμίσεις σε όλους τους τομείς πολιτικής που προσδιορίζονται από τον ΕΡΜ ως τομείς προτεραιότητας, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, όπως υπογραμμίζεται επίσης στις ΣΑΧ του 2022.

20. Τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει ή σχεδιάζουν να θεσπίσουν μέτρα για την ενίσχυση των πολιτικών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης, την ψηφιακή κατάρτιση, την επέκταση της στήριξης σε μειονεκτούσες και ευάλωτες ομάδες και την αύξηση του αριθμού του προσωπικού που εργάζεται σε ΔΥΑ. Θα πρέπει να αναπτυχθούν κατάλληλα νέα μοντέλα υλοποίησης της ενεργητικής πολιτικής της αγοράς εργασίας (ΕΠΑΕ), μεταξύ άλλων με σκοπό την εξασφάλιση ολοκληρωμένης στήριξης σε όσους είναι πιο απομακρυσμένοι από την αγορά εργασίας. Ομοίως, η προσέγγιση ορισμένων ομάδων (συμπεριλαμβανομένων των ατόμων χαμηλής ειδίκευσης, των γυναικών, των νέων και των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας) εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση σε πολλά κράτη μέλη, ενώ για την καλύτερη τεκμηρίωση της χάραξης πολιτικής, πολλά κράτη μέλη πρέπει επίσης να ενισχύσουν τα συστήματα παρακολούθησης και αξιολόγησης των μοντέλων ΕΠΑΕ.
21. Η κρίση δεν έχει μεταβάλει ριζικά τις κύριες τάσεις κατακερματισμού της αγοράς εργασίας που συχνά επηρεάζουν τις μειονεκτούσες ομάδες. Οι προσωρινά απασχολούμενοι ήταν οι πλέον εκτεθειμένοι σε απώλειες θέσεων εργασίας κατά την κορύφωση της κρίσης λόγω της χαμηλότερης προστασίας τους έναντι οικονομικών κλυδωνισμών. Σε πολλά κράτη μέλη το ποσοστό των ατόμων που εργάζονται με καθεστώς αναγκαστικής προσωρινής απασχόλησης παραμένει υψηλό (παρά τις μειώσεις που σχετίζονται με τον αντίκτυπο της κρίσης) και οι συντελεστές μετατροπής των προσωρινών ή άτυπων συμβάσεων σε συμβάσεις αορίστου χρόνου παραμένουν πολύ χαμηλοί, γεγονός που καταδεικνύει την ύπαρξη διαρθρωτικών φραγμών που εμποδίζουν τις ομαλές μεταβάσεις στην αγορά εργασίας. Το ποσοστό των εξαρτώμενων αυτοαπασχολούμενων παραμένει σε υψηλό επίπεδο σε αρκετές χώρες και χρήζει ιδιαίτερης προσοχής. Η αποτελεσματική νομοθεσία για την προστασία της απασχόλησης παραμένει βασικό στοιχείο για την πρόληψη ή τη μείωση των ρυθμιστικών κενών μεταξύ της τυπικής και της άτυπης απασχόλησης και για την αντιμετώπιση του κατακερματισμού. Αυτό είναι επίσης σημαντικό όσον αφορά τις νέες μορφές εργασίας, όπως η εργασία σε πλατφόρμα, η κατάλληλη ρύθμιση της οποίας είναι σημαντική για τη διασφάλιση δίκαιων συνθηκών εργασίας.
22. Όσον αφορά τη φορολογία της εργασίας, στο πλαίσιο της κρίσης τα κράτη μέλη προσαρμόζουν τους φόρους και τα κίνητρα εργασίας, προκειμένου να αυξήσουν τη συμμετοχή των ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας. Η φορολογική επιβάρυνση της εργασίας έχει μετριαστεί σημαντικά σε ορισμένα κράτη μέλη, ιδίως για τα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα, ορισμένες φορές μέσω ολοκληρωμένων μεταρρυθμίσεων των φορολογικών συστημάτων. Ορισμένα κράτη μέλη ανέφεραν επίσης την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά τη μείωση των αντικινήτρων για εργασία για τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας σε σχέση με τα χαρακτηριστικά των συστημάτων φορολόγησης και παροχών.

23. Στο πλαίσιο της ανάκαμψης μετά την πανδημία, και παρά τις αρνητικές οικονομικές προοπτικές που σχετίζονται με τις επιπτώσεις του πολέμου στην Ουκρανία, οι ευρωπαϊκές αγορές εργασίας αντιμετωπίζουν αυξανόμενες ελλείψεις εργατικού δυναμικού και αναντιστοιχίες δεξιοτήτων. Ως απάντηση σε αυτό, τα κράτη μέλη ενέτειναν τις προσπάθειές τους για την προώθηση της ανάπτυξης δεξιοτήτων σε διάφορα στάδια των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, με ιδιαίτερη έμφαση στις ψηφιακές δεξιότητες. Πολλά κράτη μέλη έχουν θεσπίσει ή θεσπίζουν ευρείες μεταρρυθμίσεις της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK), μεταξύ άλλων με σκοπό την ενσωμάτωση της EEK σε ένα πιο ολοκληρωμένο σύστημα εκπαίδευσης ενηλίκων, ευθυγραμμισμένο με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Επιπλέον, έχουν εγκριθεί μέτρα για την αύξηση της ευελιξίας της EEK, για παράδειγμα με την ενίσχυση του σπονδυλωτού χαρακτήρα της.
24. Λόγω της χαμηλής συμμετοχής των ενηλίκων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, θα πρέπει να καταβληθούν νέες προσπάθειες υπό το πρίσμα του σχετικού στόχου της ΕΕ για το 2030. Μεταξύ των εμποδίων για τη συμμετοχή στην εκπαίδευση και την κατάρτιση συγκαταλέγονται η έλλειψη κινήτρων, οι οικονομικοί περιορισμοί, καθώς και οι δυσκολίες συνδυασμού του χρόνου κατάρτισης με την επαγγελματική και την ιδιωτική ζωή. Μεταρρυθμίσεις σε αυτόν τον τομέα πραγματοποιούνται σε όλα τα κράτη μέλη, ορισμένες δε με πολύ ολοκληρωμένο και μακροπρόθεσμο όραμα. Στις περισσότερες χώρες, οι επενδύσεις σε ψηφιακές υποδομές τα τελευταία χρόνια κατέστησαν δυνατή την αύξηση της παροχής εκπαίδευσης εξ αποστάσεως. Σε άλλες περιπτώσεις, έχουν εισαχθεί μικροδιαπιστευτήρια ή βαθμιαία κατάρτιση. Άλλα κράτη μέλη χρησιμοποιούν οικονομικά κίνητρα, μεταξύ άλλων με τη μορφή ατομικών λογαριασμών κατάρτισης, για να ενθαρρύνουν τους ενήλικες να αξιοποιήσουν ευκαιρίες μάθησης. Πολλά κράτη μέλη έχουν επίσης ενισχύσει την παροχή κατάρτισης για τα άτομα που εργάζονται και ιδίως για τα άτομα που διατρέχουν κίνδυνο εκτοπισμού.
25. Όσον αφορά τη σχολική εκπαίδευση, σε συνέχεια των μέτρων που ελήφθησαν ήδη κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, πραγματοποιούνται επενδύσεις για την ενίσχυση των ψηφιακών υποδομών και των ψηφιακών εργαλείων. Προτεραιότητα δίνεται επίσης στην ενίσχυση της στήριξης των μειονεκτούντων εκπαιδευομένων, καθώς και στην αύξηση της ποιότητας και της συμμετοχικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, αν και απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για την πλήρη εφαρμογή των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στην εκπαίδευση. Ορισμένα κράτη μέλη εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα που εκδηλώνονται σε χαμηλό επίπεδο βασικών δεξιοτήτων και ανισοτήτων.

26. Ανταποκρινόμενα στον δυσανάλογο αντίκτυπο της κρίσης COVID-19 στους νέους, τα κράτη μέλη διατήρησαν την ισχυρή πολιτική τους δέσμευση για υλοποίηση των ενισχυμένων εγγυήσεων για τη νεολαία. Ταυτόχρονα, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις. Τα τραύματα που άφησε η κρίση στους νέους, ιδίως στους πλέον ευάλωτους, καταδεικνύουν τη σημασία της προσέγγισης των ανενεργών και ευάλωτων ατόμων ΕΕΑΚ. Είναι κοινή η αντίληψη της σημασίας που έχει μια προληπτική προσέγγιση για τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και της αργίας. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στις οικονομικά μη ενεργές γυναίκες, καθώς και σε νέους ΕΕΑΚ που ζουν σε απομακρυσμένες ή αγροτικές περιοχές και στα άτομα που αντιμετωπίζουν πολλαπλά κοινωνικοοικονομικά εμπόδια. Η ποιότητα των προσφορών στο πλαίσιο των εγγυήσεων για τη νεολαία έχει βελτιωθεί στις περισσότερες χώρες, και καταγράφονται ικανοποιητικά αποτελέσματα όσον αφορά την ικανότητά τους να προσφέρουν σταθερή απασχόληση στους νέους. Ωστόσο, σε ορισμένα κράτη μέλη το ποσοστό ανακύκλωσης⁴ των εγγυήσεων για τη νεολαία εξακολουθεί να εμπνέει ανησυχία.
27. Η ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων όσον αφορά την αύξηση του αριθμού των ωρών εργασίας και τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των φύλων στην απασχόληση, εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Ο σημαντικός αντίκτυπος της ιδιότητας του γονέα ή των ευθυνών φροντίδας στην προσφορά εργασίας των γυναικών στην πλειονότητα των χωρών της ΕΕ δείχνει ότι η περιορισμένη διαθεσιμότητα δομών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας (ΠΕΦ) και μακροχρόνιας φροντίδας (ΜΦ) αποτελεί ένα από τα κύρια εμπόδια για την επίτευξη μιας αγοράς εργασίας με μεγαλύτερη ισορροπία μεταξύ των φύλων. Ειδικότερα, ενώ τα μέτρα για τη βελτίωση της συμμετοχής και της ποιότητας της ΠΕΦ έχουν ενισχυθεί ευρέως σε ολόκληρη την Ευρώπη, με αποτέλεσμα η ΕΕ να έχει επιτύχει κατά μέσο όρο τους στόχους τη Βαρκελώνης, η συμμετοχή παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας παραμένει εξαιρετικά χαμηλή σε ορισμένα κράτη μέλη. Στο πλαίσιο της γήρανσης του πληθυσμού, η επέκταση των υπηρεσιών ΜΦ αποτελεί μια αναδυόμενη πρόκληση που υπερβαίνει τον στόχο της αύξησης της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.

⁴ Η «ανακύκλωση» εν προκειμένω αναφέρεται στο γεγονός ότι οι νέοι εισέρχονται εκ νέου στα προγράμματα εγγυήσεων για τη νεολαία πολλές φορές.

28. Η επισκόπηση της EMCO σχετικά με τον κοινωνικό διάλογο και τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων κατέδειξε πόσο σημαντικό είναι να εξασφαλιστεί ουσιαστικός ρόλος για τον κοινωνικό διάλογο και να προχωρήσουμε πέρα από μια απλή τυπική διαδικασία όσον αφορά τη διαβούλευση και τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων. Σε ορισμένες χώρες εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη να αντιμετωπιστεί ο κατακερματισμός των φορέων στους οποίους πραγματοποιούνται διαβουλεύσεις και, κυρίως, να εξασφαλιστεί επαρκής εκπροσώπηση όλων των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.
29. Η EMCO είναι της γνώμης ότι το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο παραμένει αποτελεσματικό εργαλείο συντονισμού για την προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς οικονομικής ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας, της απασχόλησης, των δεξιοτήτων και της επαρκούς κοινωνικής προστασίας και ένταξης, ιδίως ενόψει της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και της δημογραφικής αλλαγής, καθώς και στον απόηχο της πανδημίας COVID-19 και εντός του σημερινού άνευ προηγουμένου γεωπολιτικού πλαισίου που προκλήθηκε από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία.
30. Ο κύκλος του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2023 θα πρέπει να συνεχίσει να αντιμετωπίζει τις τωρινές και τις επικείμενες προκλήσεις της αγοράς εργασίας, μεταξύ άλλων σε σχέση με το σημερινό γεωπολιτικό πλαίσιο και τις αβέβαιες μακροοικονομικές προοπτικές, στηρίζοντας παράλληλα την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Όπως επισημαίνει ο EPM, για να επιτευχθούν οι πρωταρχικοί στόχοι για το 2030, πρέπει να αντιμετωπιστούν οι διαρθρωτικές προκλήσεις στους τομείς της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας, της εκπαίδευσης, των δεξιοτήτων και της διά βίου μάθησης, της λειτουργίας των συστημάτων φορολογίας/παροχών, της ισότητας των φύλων και της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, καθώς και του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας.